

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Український державний хіміко–технологічний університет»

СХВАЛЕНО

рішенням Вченої ради
ДВНЗ УДХТУ
№ 8 від 31.08.2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ДВНЗ УДХТУ

К.М. Сухий

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ІСТОРІЯ**

підвищення кваліфікації

із спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»
за предметною спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія)

Програма підвищення кваліфікації
набуває чинності з
«01» 09 2021 р.
(наказ № 166 від 31.08.2021)

Дніпро
2021

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
програми підвищення кваліфікації

СХВАЛЕНО:

Голова науково-методичної ради
ДВНЗ УДХТУ
(протокол № 8 від 18.06.2021)

О.В. Зайчук

ПОГОДЖЕНО:

Начальник
навчально-наукового центру

Р.В. Смотраєв

Завідувач
відділу післядипломної освіти

А.О. Євтушенко

Завідувач кафедри філософії
та українознавства

А.Г. Чичков

ПЕРЕДМОВА

Розроблено:

Борисов Владислав Леонідович, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та українознавства ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет».

ЗМІСТ

	С.
1 Загальна інформація	5
2 Мета програми підвищення кваліфікації.....	5
3 Характеристика програми підвищення кваліфікації.....	6
4 Викладання та оцінювання	6
5 Програмні компетентності (за стандартом)	6
6 Програмні результати навчання (за стандартом)	9
7 Ресурсне забезпечення реалізації програми підвищення кваліфікації.....	12
8 Перелік компонент програми підвищення кваліфікації та їх логічна послідовність	13
9 Форма атестації слухачів підвищення кваліфікації	14
10 Перелік орієнтовних запитань до кваліфікаційного іспиту.....	14
11 Тематика творчих робіт та проектів	15
12 Список рекомендованої літератури.....	16

1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» кафедра філософії та українознавства
Офіційна назва програми	Освітня програма Історія підвищення кваліфікації із спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» за предметною спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія)
Тип документу та обсяг програми	Свідоцтво про підвищення кваліфікації, 5 кредитів ЄКТС (150 годин)
Передумови	Вища освіта
Мова(и) викладання	Українська
Інтернет-адреса постійного розміщення опису програми	https://udhtu.edu.ua/pidvyshhennya-kvalifikatsiyi-pedagogichnyh-pratsivnykiv-zakladiv-peredvyshhoji-osvity

2 МЕТА ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Відповідно до частини шостої статті 59 Закону України «Про освіту», Законів України «Про загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту» та згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» педагогічні й науково-педагогічні працівники зобов'язані щороку підвищувати свою кваліфікацію.

Метою програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників є розвиток методичного та практичного рівнів професійної компетентності вчителів історії України відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти.

3 ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Галузь знань, спеціальність	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) 014 Середня освіта (Історія)
Орієнтація програми підвищення кваліфікації	Освітньо-професійна
Основний фокус програми підвищення кваліфікації	Загальна освіта в галузі освітніх та педагогічних наук підвищення кваліфікації педагогічних працівників за предметною спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія). Ключові слова: освіта, методологія, історія України, держава, суспільство.
Особливості програми підвищення кваліфікації	Програма орієнтована на інтеграцію теоретичної та практичної підготовки з історії в рамках підвищення кваліфікації для забезпечення ефективної діяльності у цій галузі.

4 ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Викладання: проблемно-орієнтоване навчання, яке проводиться у формі лекцій, семінарів, практичних занять, консультацій, самостійного вивчення, складання екзаменів, на основі нормативно-правових актів, підручників, посібників, періодичних наукових видань та інтернет-ресурсу ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет».

Оцінювання: вхідне та вихідне діагностування; складання іспиту.

5 ПРОГРАМА КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗА СТАНДАРТОМ)

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в процесі викладання історії України. Застосовувати основи сучасної методології та загальнонаукові методи гуманітарних наук під час організації навчального процесу в загальноосвітній та середній школі.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вміння реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства в умовах сучасного розвитку демократії в Україні; висвітлювати явища суспільного життя у розвитку; оцінювати діяльність політичних партій та окремих політиків у контексті їх соціально-економічних інтересів. 2. Вміння зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння причинно-наслідкових зв'язків історичних процесів і закономірностей розвитку історичної науки та її місця у загальній системі знань про суспільство. 3. Здатність сприяти формуванню історичної свідомості як одного із головних факторів становлення державної ідеології та консолідації сучасного українського суспільства. 4. Вміння використовувати різноманітні форми і засоби (від інформаційних до художніх) у процесі виховання національного світосприйняття та почуття патріотизму. 5. Виявляти здатність до свідомої соціальної адаптації в різних соціально-економічних умовах. 6. Вміння виявляти здатність до суспільної комунікації у вирішенні конфліктів, що виникають під час освітнього процесу. 7. Здатність до роботи з бібліотечними та архівними фондами під час пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних історичних і наукових джерел. 8. Здатність застосовувати набуті знання під час викладання курсу історії України.

	<p>9. Здатність до самоосвіти та вивчення сучасної науково-педагогічної літератури за фахом.</p> <p>10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово в контексті викладання курсу історії України.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності</p>	<p>1. Здатність формувати в учнів вміння характеризувати сутність соціально-історичних епох, розуміти органічний зв'язок історії України з історією держав, до складу яких входили українські землі в різні історичні періоди.</p> <p>2. Здатність застосовувати загальнонаукові методи навчання і принципи об'єктивності й історизму при висвітленні історичних процесів.</p> <p>3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії України.</p> <p>4. Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями курсу історії України з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.</p> <p>5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі історичної освіти та практиці викладання предмету історія України в загальноосвітніх закладах.</p> <p>6. Здатність вільно володіти державною мовою, адекватно використовувати мовні ресурси під час викладання курсу історії України.</p> <p>7. Здатність ефективно реалізовувати особистісно-орієнтований, діяльнісний та компетентнісний підходи до викладання історії України на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.</p> <p>8. Здатність використовувати аналітичне мислення, спрямоване на сприйняття учнями історичної інформації, володіти методикою процесу підготовки учнями усних відповідей та творчих робіт з історії України.</p> <p>9. Здатність орієнтуватися в українському історичному процесі (від давнини до сучасності) в контексті світової історії та краєзнавчої спадщини; використовувати історичні знання для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.</p> <p>10. Здатність інтерпретувати й зіставляти історичні й</p>

суспільні явища, використовувати різні методи й методики аналізу історичних джерел.

11. Здатність виховувати національно свідомих громадян України власною державницькою позицією, особистою культурою, ерудицією та володінням історичним матеріалом.

12. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання історії України з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.

13. Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення для проведення занять з курсу історії України.

14. Здатність здійснювати власне дослідження, узагальнювати й оприлюднювати результати розробки актуальних проблем історичної освіти у фахових виданнях, виступах на науково-практичних конференціях тощо.

15. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, учителі, батьки та ін.).

16. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду викладання курсу історії України для реалізації навчально-виховних цілей.

17. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

6 ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (ЗА СТАНДАРТОМ)

У результаті проходження підвищення кваліфікації викладач повинен **знати:**

- сучасні історичні й дидактичні засади викладання курсу історії України;
- функції історичної науки і специфіку джерельної бази у сфері історичного дослідження, а також метод їхньої реалізації в процесі викладання курсу історії України;

- основні критерії й закони періодизації історичного процесу як суспільного явища, принципи методології, методи історичного дослідження;

- провідні тенденції розвитку історичної науки в Україні, її місце у державотворчому та культурному контексті, взаємозв'язку зі світовою наукою та культурою;

- державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з історії України для закладів середньої освіти і практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності;

- має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії та досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

Викладач повинен **уміти:**

- працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), проводити інформаційний пошук, обробляти і систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі та при аналізі сучасних подій;

- володіє комунікативною компетентністю з історії України відповідно до загальноєвропейських рекомендацій з історичної освіти, здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень;

- володіє різними видами аналізу історичних джерел та науково-педагогічної літератури, визначає своєрідність історичної освіти, її місце в

суспільному процесі, зв'язок з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами, їх значення для національної культури;

- володіє навичками історичного аналізу, розрізняє історичні епохи, напрями розвитку історичної науки на тлі глобальних проблем суспільного розвитку;

- порівнює історичні факти та явища, визначає їх місце в суспільному і державотвірному процесах;

- використовує гуманістичний потенціал історичної освіти для формування духовного світу юного покоління громадян України;

- володіє основами професійної культури, має здатність створювати творчі роботи за фахом;

- застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах середньої освіти;

- володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з історії України; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії;

- здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й осмисленого вибору шляхів їх вирішення.

Комунікативні навички:

- формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу;

- ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування;

- організовує освітній процес у закладі середньої освіти, співпрацю учнів, ефективно працює в педагогічному колективі освітнього закладу;

- керується у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

Автономія і відповідальність:

- здатний навчатися протягом життя і вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію вчителя історії України з високим рівнем автономності;

- здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури й освіти;

- ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності вчителя історії України;

- забезпечує охорону життя й здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

**7 РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ
ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Науково-педагогічні працівники, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також особи, які мають ступінь магістра відповідно до профілю підготовки здобувачів за освітньо-професійною програмою підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за напрямом «Вчитель історія України».
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Забезпеченість навчальними приміщеннями, лабораторіями відповідає потребі.
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-	Бібліотека ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» https://biblioteka.udhtu.edu.ua/ Національна бібліотека України імені

методичного забезпечення	В.І. Вернадського. Інтернет-ресурси й авторські розробки науково-педагогічних працівників ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» https://udhtu.edu.ua/
--------------------------	---

**8 ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ПРОГРАМИ
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційні роботи)	кількість кредитів (годин)	Форма підсумкового контролю
Модуль 1. Соціально-гуманітарний			
1.1.	Філософські основи сучасної освіти	6	Письмова доповідь
1.2.	Законодавство про освіту	2	Співбесіда
1.3.	Нормативне забезпечення охорони праці в закладах освіти	2	Тест, усна доповідь
1.4.	Мовленнєвий імідж педагога	6	Співбесіда
Загальний обсяг за модуль		16	
Модуль 2. Професійний			
2.1.	Інваріантна частина	90	
2.1.1.	Актуальні проблеми історії України	38	Усна доповідь, тест
2.1.2.	Сучасна методологія та методи викладання історії України	16	письмова доповідь
2.1.3.	Архівні фонди як головна джерельна база історичного дослідження	12	Співбесіда
2.1.4.	Інформаційна робота з бібліотечними ресурсами	12	Співбесіда
2.1.5.	Краєзнавчі питання історичної освіти	12	Усна доповідь
2.2.	Варіативна складова професійного модуля	24	
2.2.1.	Культурна складова історичної освіти	8	Співбесіда
2.2.2.	Спеціальні історичні дисципліни та їх місце в процесі викладання історії	16	Письмова доповідь

	України		
Загальний обсяг за модуль		114	
Модуль 3. Діагностико-аналітичний			
3.1.	Вхідне комплексне діагностування	1	Співбесіда
3.2.	Настановче заняття	1	
3.3.	Вихідне комплексне діагностування	2	Тест, іспит
3.4.	Захист проєктів (підсумкових робіт)	16	Захист
Загальний обсяг за модуль		20	
Разом годин за модулями		150	

9 ФОРМА АТЕСТАЦІЇ СЛУХАЧІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Атестація слухачів програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників за напрямом «Вчитель історії України» проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи (проєкту, іспиту) та завершується видачею свідоцтва (сертифікату) про підвищення кваліфікації встановленого зразка.

10 ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ЗАПИТАНЬ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

1. Філософська складова історичної освіти. Історіософські концепції розвитку суспільства.
2. Законодавство України про вищу та середню освіту.
3. Значення охорони праці в організації навчального процесу в загальноосвітній школі.
4. Роль державної мови у викладанні історії України.
5. Актуальні питання стародавньої історії України. Витоки українського народу.

6. Історія України княжої доби (IX-XIV ст.). Давньоруська держава: суть історичної дискусії.
7. Актуальні питання литовсько-польської доби в історії українського народу в XIV- першій половині XVII ст.
8. Визвольна війна українського народу та становлення української державності в сер. XVII ст.: історіографія питання.
9. Проблематика висвітлення історії української Гетьманської держави у другій половині XVII - XVIIIст.
10. Концептуальні питання «імперського» періоду в історії українського народу (XIX – початок XX ст.)
11. Українській історичний процес на тлі подій Першої світової війни (1914-1918 рр.).
12. Дискусійні питання Української революції та Громадянської війни (1917-1921 рр.).
13. Актуальні питання історії національно-державного будівництва в Українській СРР в 1920 - на початку 1930-х рр.
14. Проблематика висвітлення історії становлення тоталітаризму в СРСР та його впливу на Україну (кінець 1920-х – 1930-ті рр.).
15. Питання історичного та суспільно-політичного розвитку західноукраїнських земель 1920-х – 1930-х рр.
16. Український історичний процес на тлі подій Другої світової війни (1939 – 1945 рр.). Дискусійні питання.
17. Дискусійні питання історії України у складі СРСР у післявоєнний період (1945-1991 рр.).
18. Актуальні питання соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку незалежної України.
19. Центральні, обласні та місцеві архіви як основна джерельна база дослідження історії України.
20. Роль бібліотечних ресурсів у роботі викладача історії України.
21. Методологія та методи історичного дослідження.
22. Історико-краєзнавча робота в загальноосвітній школі.
23. Роль і місце спеціальних історичних дисциплін (геральдика, нумізматики та ін.) у процесі викладання історії України в загальноосвітній школі.

11 ТЕМАТИКА ТВОРЧИХ РОБІТ І ПРОЕКТІВ

1. Михайло Грушевський на чолі Центральної Ради: політичний портрет.
2. Внесок Володимира Винниченка у розвиток Української революції (1917–початок 1919 рр.).
3. Боротьба за українську державність Симона Петлюри (1917–1926 рр.).
4. Роль Павла Скоропадського у подіях 1917 – 1918 рр., його бачення майбутнього України.
5. Діяльність Нестора Махна на чолі селянського повстанського руху на Катеринославщині (1917–1921 рр.). Доля повстанців.
6. Політичний портрет Євгена Петрушевича.
7. Діяльність Юрія Коцюбинського в умовах революції та громадянської війни.
8. Християн Раковський на чолі УСРР (1919–1923 рр.)
9. Лідери “Білого руху”: Антон Денікін та Петро Врангель.
10. Національно-державне і культурне будівництво в Україні 1920-х років: політика коренізації.
11. Діячі “українізації” 1920-х рр.: О. Шумський, М. Скрипник, М. Хвильовий
12. Завдання, етапи, джерела та особливості проведення індустріалізації народного господарства в Україні.
13. Політика радянської влади в українському селі наприкінці 1920-х – у 1930-х роках.
14. Причини Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні, його наслідки.
15. Встановлення тоталітарного режиму, його наслідки для України.
16. Політичні репресії в Радянській Україні у 1920 – 1930-х роках.
17. Політична біографія Г. І. Петровського (1917–1938 рр.).
18. Західноукраїнські землі у 1920–1930-х роках: офіційна політика Польщі, Румунії та Чехословаччини.
19. Утворення ОУН та її ідеологія (1929–1940 рр.).
20. ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»: історія та сучасність.

12 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи з електронними ресурсами з дисципліни „Історія України” для студентів 1 курсу всіх спеціальностей / укл.: В. Л. Борисов, Н. А. Ковальова. – Д. : ДВНЗ УДХТУ, 2017. – 21 с.

2. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни „Історія України” для студентів I курсу усіх спеціальностей / укл. В. Л. Борисов, Н. А. Ковальова. – Д. : ДВНЗ УДХТУ, 2014. – 65 с.

3. Роздавальний матеріал з дисципліни „Історія України” на тему: „Українські землі в добу середньовіччя (IX – перша половина XVII ст.)” для студентів I курсу всіх напрямів підготовки / укл. В. Л. Борисов. – Д. : ДВНЗ УДХТУ, 2014. – 15 с.

4. Роздавальний матеріал з дисципліни „Історія України” на тему: „Визвольна війна українського народу середини XVII ст. Становлення української державності” для студентів 1 курсу всіх спеціальностей / укл.: Н. А. Ковальова. – Дніпро : ДВНЗ УДХТУ, 2017. – 18 с.

5. Роздавальний матеріал з дисципліни „Історія України» на тему: „Українські землі у другій половині XVII – XVIII ст.” для студентів 1 курсу всіх спеціальностей / укл.: Н. А. Ковальова. – Дніпро : ДВНЗ УДХТУ, 2017. – 28 с.

6. Роздавальний матеріал з курсу „Історія України” на тему: „Україна у складі Російської та Австрійської імперій (XIX – початок XX ст.)” для студентів I курсу усіх спеціальностей / укл. В.Л. Борисов. – Д. : ДВНЗ УДХТУ, 2013. – 20 с.

7. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни „Історія України” до теми „Українська революція 1917 – 1921 рр. ” за освітньо-професійною програмою „бакалавр” для студентів 1 курсу усіх спеціальностей / укл. Н. А. Ковальова. – Д. : ДВНЗ УДХТУ, 2018. – 31 с.

8. Роздавальний матеріал з курсу „Історія України” на тему: „Україна у роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)” для студентів 1 курсу усіх спеціальностей / укл. В. Л. Борисов. – Д. : ДВНЗ УДХТУ, 2015. – 16 с.

Рекомендована література

Базова

1. Алексєєв Ю.М. Історія України: навч. посіб. / Ю. М. Алексєєв, А. Г. Вертегел, В. М. Даниленко. – К.: Каравела, 2004. – 256 с.

2. Бакалець О. А. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ ст. / О. А. Бакалець. – Л. : Магнолія 2006, 2010. – 573 с.
3. Бойко О.Д. Історія України: посібник / О. Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2012. – 704 с.
4. Історія України: навчально-методичний посібник для семінарських занять / за ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – 607 с.
5. Історія України: нове бачення / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін. За ред. В. А. Смолія. – К. : Альтернатива, 2000. – 464 с.
6. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: навч. посіб./ В. М. Литвин та ін. – К. :Вища школа, 2002. – 430 с.
7. Новітня історія України (1900 – 2000): підручник / А. Г. Слюсаренко та ін. – К. : Вища школа, 2000. – 663 с.
8. Світлична В. В. Історія України: навч. посіб. / В. В. Світлична. – К. : Каравела, 2009. – 400 с.
9. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): зб. документів і матеріалів / упоряд.: А. Г. Слюсаренко та ін. – К. : Вища школа, 2000. – 351 с.
10. Українське державотворення: невитребуваний потенціал: словник-довідник. / за ред. О. М. Мироненка. – К. :Либідь, 1997. – 560 с.

Допоміжна

1. Апанович О. М. Збройні сили України першої половини ХVІІІ ст./ О. М. Апанович. – Д. : Січ, 2004. – 229 с.
2. Великий голод в Україні 1932–1933 років: у 4 т. – К. : Києво-Могилянська академія, 2008.
3. Верстюк В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник / В. Ф. Верстюк. – К. : Наукова думка, 1995. – 688 с.
4. Голобуцький В. О. Запорізька Січ в останні часи свого існування (1734 – 1775 рр.) / В. О. Голобуцький. – Д. : Січ, 2004. – 421 с.
5. Горелов М. Є. Цивілізаційна історія України: монографія/ М. Є. Горелов. – К. : ЕксОб, 2005. – 632 с.
6. Гуржій О. Іван Скоропадський / О. Гуржій. – К. : Альтернативи, 2004. – 312 с.
7. Гуржій О. І. Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний / О. І. Гуржій, В. В. Корнієнко. – К. : Україна, 2004. – 192 с.
8. Довженко О. Сторінки щоденника (1941–1956) / О. Довженко. – К. : Вид-во гуманіт. л-ри, 2004. – 384 с.
9. Історія українського козацтва: нариси у двох томах. – К. : Києво-Могилянська академія, 2006-2007.

10. Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії/ Г. Касьянов. – К. : Наш Час, 2007. – 432 с.
11. Ковальова Н. Селяни, поміщики і держава: конфлікти інтересів. “Аграрна революція” в Україні 1902-1922 рр. / Н. Ковальова. – Д. : Ліра, 2016. – 368 с.
12. Костомаров М. І. Богдан Хмельницький: Історична монографія / М. І. Костомаров. – Д. : Січ, 2004. – 843 с.
13. Коцур В. П. Від Сули до Білого моря: шлях через три століття: (До 200-річчя від дня смерті останнього кошового отамана Запорізької Січі П. І. Калнишевського) / В. П. Коцур. – К. : Книги-XXI, 2004. – 360 с.
14. Мицик Ю. А. Козацький край: Нариси з історії Дніпропетровщини XV – XVIII ст. / Ю. А. Мицик. – Д. : ДДУ, 1997. – 176 с.
15. Мицик Ю. А. Як козаки воювали: Історичні розповіді про запорізьких козаків / Ю. А. Мицик, С. М. Плохій, І. С. Стороженко. – Д. : Січ; К. : Пам’ятки України, 1991. – 302 с.
16. Олійників О. Українці у Кримській війні / О. Олійників. – О. : Маяк, 2004. – 176 с.
17. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія: фаховий висновок робочої групи істориків при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА. – К. : Наук. думка, 2005. – 56 с.
18. Сергійчук В. І. Симон Петлюра / В. І. Сергійчук. – К. : Україна, 2004. – 448 с.
19. Україна Incognita. – К. : Українська прес-група, 2004. – 496 с.
20. Цвілюк С. А. Українізація України: Тернистий шлях національно-культурного відродження за доби сталінізму / С. А. Цвілюк. – О. : Маяк, 2004. – 200 с.
21. Чухліб Т. В. Гетьмани Правобережної України в історії Центрально-Східної Європи (1663 – 1713) / Т. В. Чухліб. – К. : Києво-Могилянська Академія, 2004. – 288 с.
22. Шаповал Ю. І. Михайло Грушевський / Ю. І. Шаповал, І. В. Верба. – К. : Альтернативи, 2005. – 352 с.

Інтернет-ресурси

Електронні бібліотеки

1. Бібліотека „Ткума” – <http://library.tkuma.com/>
2. Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека – www.libr.dp.ua/
3. Електронна бібліотека „Чтиво” – <http://chtyvo.org.ua/>

4. Збірник. Матеріали з історії України IX-XVIII ст. – <http://litopys.org.ua/links/inistor.htm>
5. Інститут історії НАН України – <http://history.org.ua/>
6. Ім'я Івана Мазепи – <http://www.mazepa.name/>
7. Козацтво XV-XXI ст. Документи, карти, ілюстрації, сувеніри – www.cossackdom.com/indexu.html
8. Музейна експозиція „Народна війна 1917–1932” – <http://narodnaviyna.org.ua/expo.html>
9. Нариси історії України – <http://history.franko.lviv.ua/>
10. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського – <http://nbuv.gov.ua/>
11. Український інститут вивчення Голокосту „Ткума” („Відродження”) – <http://tkuma.dp.ua/index.php/ua/>

Електронні журнали

1. Український історичний журнал – http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=journal

Електронні словники та енциклопедії

1. Вікіпедія – <http://uk.wikipedia.org>
2. Енциклопедія історії України – <http://history.org.ua/?encyclor>

Музейні та інші культурологічні ресурси

1. Дніпропетровський історичний музей ім. Д.І.Яворницького – <http://www.museum.dp.ua>
2. Музейний простір України – <http://prostir.museum/>
3. Центр народознавства “Козак Мамай” – <http://mamajeva-sloboda.ua/>

Історія міста Дніпро та області

1. Днепрпетровск: городской портал – gorod.dp.ua
2. История Екатеринослава и Екатеринославской губернии – <http://ekaterinoslav.narod.ru/>
3. Павлоградський історико-краєзнавчий сайт – ruthenos.org.ua

Публічна історія

1. Громадський проект «ЛІКБЕЗ. ІСТОРИЧНИЙ ФРОНТ» – <http://likbez.org.ua/ua/>
2. Історична Свобода (проект Радіо Свобода) – <https://www.radiosvoboda.org/z/20340>